

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การกระจายผลประโยชน์ที่ผู้ป่วยนอก ในแต่ละกลุ่มรายได้
ได้รับจาก โรงพยาบาลของรัฐ

ชื่อผู้เขียน

นางสาวปัทมา เอี่ยมละออ

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ศิริพุก	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. อัญชลี เจ็งเจริญ	กรรมการ
อาจารย์ ธเนศ ศรีวิชัยคำพันธ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการผู้ป่วยนอก การกระจายผลประโยชน์และความเสมอภาคในการได้รับบริการของผู้ป่วยนอกในแต่ละกลุ่มรายได้ จากโรงพยาบาลของรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และเนื่องจากข้อจำกัดในด้านเวลา ประกอบกับความซับซ้อนของโรงพยาบาลแต่ละแห่ง ในการศึกษาครั้งนี้จึงเลือกศึกษาเฉพาะโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบย้อนหลัง(retrospective study) ข้อมูลที่ใช้คือ ข้อมูลต้นทุนค่าแรง ค่าวัสดุ ค่าลงทุนของทุกกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับงานบริการผู้ป่วยนอก ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ 2540 ของผู้ป่วยนอกที่มารับบริการในโรงพยาบาลนครพิงค์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบบันทึกข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ผู้รับบริการที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลดังกล่าว วิเคราะห์ต้นทุนโดยจัดระบบโครงสร้างของกลุ่มงานในโรงพยาบาลและจัดแบ่งกลุ่มงานเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(non-revenue producing cost center:NRPCC) กลุ่มงานที่ก่อให้เกิดรายได้(revenue producing cost center : RPCC) และกลุ่มงานที่ให้บริการผู้ป่วย(PS) หาต้นทุนทางตรง(total direct cost:TDC) ของแต่ละกลุ่มงาน และหาต้นทุนทางอ้อมของกลุ่มงานที่ให้บริการผู้ป่วยจากการกระจาย TDC ของกลุ่มงาน NRPCC และกลุ่มงาน RPCC โดยใช้วิธีการกระจายต้นทุนแบบ simultaneous equation เมื่อนำต้นทุนรวมทั้งหมดที่ได้หารด้วยจำนวนครั้งที่ผู้ป่วยมารับบริการ จะได้ต้นทุนต่อหน่วยของงานบริการผู้ป่วย จากนั้นทำการศึกษาการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยในแต่ละกลุ่มรายได้ โดยอาศัยผลการศึกษาด้านต้นทุนต่อหน่วยของงานบริการผู้ป่วยนอกที่ได้ประกอบกับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ของครัวเรือน โดยใช้วิธีวัดผลประโยชน์จากต้นทุนที่ทางโรงพยาบาลต้องเสียไปในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยต่อคน ในแบบบัญชี(accounting

approach) คือ กำหนดให้ $\text{unit cost} = \text{unit benefit}$ ส่วนการศึกษาความเสมอภาคในการรับบริการของผู้ป่วยนอก อาศัยการสร้างเส้นลอเรนซ์ และหาค่าสัมประสิทธิ์จินี สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ สถิติเชิงพรรณนา

จากผลการศึกษาพบว่า TDC ของกลุ่มงาน NRPC มีค่าเท่ากับ 42.85 ล้านบาท โดยมีค่าสูงสุดอยู่ที่กลุ่มงานบริหารและธุรการ ในขณะที่ TDC ของกลุ่มงาน RPCC มีค่าเท่ากับ 117.15 ล้านบาท โดยมีค่าสูงสุดอยู่ที่กลุ่มงานเภสัชกรรม ส่วน TDC ของหน่วยงานบริการผู้ป่วยนอก(PS(OPD)) มีค่าเท่ากับ 31.85 ล้านบาท โดยที่ค่าสูงสุดอยู่ที่กลุ่มงานอายุรกรรม กลุ่มงาน NRPC มีสัดส่วนต้นทุนค่าแรง : ต้นทุนค่าวัสดุ : ต้นทุนค่าลงทุน เท่ากับ 4.06 : 3.70 : 1.00 ในขณะที่กลุ่มงาน RPCC มีสัดส่วนเป็น 1.61 : 6.91 : 1.00 และในกลุ่มงาน PS(OPD) มีสัดส่วนเป็น 5.08 : 1.00 : 1.04 ดังนั้นจะเห็นว่าโรงพยาบาลนครพิงค์มีสัดส่วนของต้นทุนค่าแรงสูงที่สุดในกลุ่มงาน NRPC และในกลุ่มงาน PS(OPD) แต่ในขณะที่เดียวกันต้นทุนค่าวัสดุที่เกิดจากค่ายาและเวชภัณฑ์ในกลุ่มงานเภสัชกรรมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ TDC ในกลุ่มงาน RPCC มีสัดส่วนของต้นทุนค่าวัสดุสูงที่สุดเมื่อเทียบกับสัดส่วนของต้นทุนค่าแรงและต้นทุนค่าลงทุน ซึ่งส่งผลให้โดยภาพรวมแล้ว ต้นทุนค่าวัสดุมีสัดส่วนสูงที่สุดและเป็นปัจจัยสำคัญต่อ TDC ของโรงพยาบาลมากที่สุด

จากผลการศึกษาต้นทุนต่อหน่วยของ PS(OPD) พบว่า กลุ่มงานจักษุ มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ 597.77 บาท/ครั้ง ส่วนต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุดอยู่ที่กลุ่มงานอายุรกรรม มีค่าเท่ากับ 248.57 บาท/ครั้ง และต้นทุนต่อหน่วยโดยเฉลี่ยของการให้บริการผู้ป่วยนอก 1 ครั้ง มีค่าเท่ากับ 329.17 บาท/ครั้ง โดยแยกเป็นต้นทุนส่วนที่เรียกเก็บไม่ได้เท่ากับ 169.27 บาท/ครั้ง ต้นทุนที่เรียกเก็บได้ มีค่าเท่ากับ 159.90 บาท/ครั้ง ส่วนผลการเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่ผู้ป่วยนอก ในแต่ละกลุ่มรายได้ที่ได้รับจากโรงพยาบาลของรัฐ พบว่า ครวเรือนในกลุ่มรายได้ต่ำ ได้รับผลประโยชน์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 69.30 ของผลประโยชน์ทั้งหมด ในขณะที่ครวเรือนในกลุ่มรายได้ปานกลาง และครวเรือนในกลุ่มรายได้สูง ได้รับผลประโยชน์มารองลงมา โดยคิดเป็นร้อยละ 20.6 และ 10.10 ตามลำดับ และจากการศึกษาความเสมอภาคในการได้รับบริการจากโรงพยาบาลของรัฐ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์จินีเท่ากับ 0.2901 ซึ่งถือได้ว่าค่อนข้างมีความเสมอภาคในให้บริการของโรงพยาบาลรัฐแก่ผู้ป่วยในแต่ละกลุ่มรายได้ที่แตกต่างกัน

Thesis Title	Benefit Distribution of Outpatients Among Different Income Groups from State Hospitals.		
Author	Miss. Pattama Aiamla-ong		
M. Econ.	Economics		
Examining Committee :	Assistant Prof. Vasant Siripool	Chairman	
	Lecturer Dr. Anchalee Jengjalern	Member	
	Lecturer Thanes Sriwichailamphan	Member	

Abstract

The main objectives of this study were to analyze the unit cost of the outpatient service, benefit distribution and equality of health services received by out-patients among different income groups from state hospitals. Due to the limit of time and the operating complication in each hospital, Nakhonping hospital was selected as the representative state hospital. This study was a retrospective study. Data used were labor cost, material cost and capital cost in each outpatient service groups, money incomes and health care expenditures of outpatient incurred in fiscal year 1997. The instruments were data recording forms and interviewing forms. Each unit of the hospital were classified into three cost centers : revenue producing cost center(RPCC) , non-revenue producing cost center(NRPCC) and patient service(PS), then calculated the total direct cost(TDC) in each outpatient service groups(PS(OPD)) and calculated the indirect cost of PS that were allocated from RPCC and NRPCC by using simultaneous equation method. The unit cost of PS was calculated by dividing the final full cost of PS by the total number of patient visits. After that, linked that unit cost with data on money incomes and health care expenditures of outpatient to determine the benefit distribution in each outpatient income groups. This study used accounting approach to calculate the benefit : unit cost = unit benefit , then , used Gini coefficient and Lorenze curve to estimate the health service equality that was received in each outpatient income groups by descriptive statistics.

The result of this study showed that the TDC of the NRPC was 42.85 million baht, the administration and operation group was the highest (18.68 million baht). The TDC of the RPCC was 117.15 million baht, the medicine group was the highest (8.69 million baht). The proportion of labor cost : material cost : capital cost of the NRPC was 4.06 : 3.70 : 1.00 , the RPCC was 1.61 : 6.91 : 1.00 and the PS(OPD) was 5.08 : 1.00 : 1.04 . The labor cost was the highest proportion of the NRPC and the PS(OPD), while the material cost from drugs in pharmacy group was the highest determinant of TDC in the RPCC.

For the unit cost of PS(OPD) , the highest was the ophthalmology group(597.77 baht/visits), while the lowest was the medicine group(248.57 baht/visits). The average unit cost of the PS(OPD) was 329.17 baht/visits. Routine service cost and medical care cost were 169.27 baht/visits and 159.90 baht/visits respectively. In addition, the result of benefit distribution showed that the low income group received the highest benefits, about 69.30 percent of the total benefit . The middle income group and the high income group received about 20.6 percent and 10.10 percent of the total benefit respectively. Furthermore, Gini coefficient was 0.2901, this indicated that this state hospital provided rather equally benefit to outpatient in each income group.